

Minister van Justitie en Veiligheid

Directie Contraterrorisme

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Datum

7 november 2022

Ons kenmerk

4269809

nota

Kamerbrief aanpak nieuwe vormen van extremisme in
Nederland

1. Aanleiding

Tijdens het debat over de aanpak van discriminatie en racisme van 19 mei 2022 heeft het lid Klaver (GroenLinks) verzocht om voorafgaand aan de begrotingsbehandeling (15, 16, 17 november) de Kamer apart te informeren over de ontwikkelingen in de dreiging vanuit het rechtsextremisme en daarbij ook in te gaan op trends, zoals het uitreizen van (veelal jonge) personen naar andere landen om militietrainingen te volgen. Tevens is gevraagd om aandacht te besteden aan hoe hiertegen opgetreden kan worden. U heeft toegezegd hier – waar mogelijk samen met de AIVD – een brief over te schrijven.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met verzending van de brief naar de Tweede Kamer op 7 november 2022.

3. Kern

In deze brief wordt niet alleen ingegaan op het verzoek van het lid Klaver (GroenLinks), maar wordt in brede zin de huidige inzet van het kabinet op het tegengaan van (online) rechtsextremisme en –terrorisme en anti-overheidsextremisme uiteengezet. Het betreft daarmee tevens de voortgang op de aanpak van rechtsextremisme en -terrorisme zoals beschreven in de Kamerbrief van uw voorganger van 26 oktober 2021.¹ Omdat in de hier voorliggende brief verwezen wordt naar passages in het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 57 worden beide stukken op dezelfde dag (7 november 2022) naar de Tweede Kamer verzonden.

Rechtsextremisme en –terrorisme

In de brief wordt ingegaan op de dreiging vanuit het (online) rechtsextremisme en –terrorisme. Daarbij wordt ook ingegaan op het zicht op rechtsextremisten die deel willen nemen aan de strijd in Oekraïne en de vaak voorkomende fascinatie voor wapens en beroepen waar wapens gebruikt worden. In de brief wordt verder vermeld dat er specifiek is gewerkt aan het vergroten van bewustwording en kennis over het rechtsextremisme om daarmee de effectiviteit van de lokale aanpak te vergroten. Tevens wordt aandacht besteed aan de (effectieve) inzet

¹ Kamerstukken II 2021-2022, 29 754, nr. 621

van de politie en inlichtingendiensten, de aanpak in het online domein en de internationale inzet.

Anti-overheidsextremisme

Het tweede deel van de brief beschrijft de dreiging vanuit het anti-overheidsextremisme (onder meer gevoed door de radicale onderstroom bij coronaprotesten), waarbij ook het online domein een uitdaging is. Hierbij wordt aangegeven dat het geen samenhangende groep met eenduidige ideologie, betreft. Ook wordt ingegaan op de rol van complottheorieën en het feit dat verspreiding en normalisering hiervan schadelijk en ondermijnd is voor de democratische rechtsorde en het vertrouwen in maatschappelijke instituties. Bijvoorbeeld omdat theorieën aanleiding kunnen zijn voor het plegen van extremistische of terroristische handelingen. In de brief wordt daarnaast aandacht besteed aan de inzet en aanscherping van de persoonsgerichte aanpak op dit thema en aanvullend onderzoek dat wordt gedaan om meer inzicht te verschaffen in het fenomeen, de relatie tot nationale veiligheid en het versterken van de weerbaarheid.

Maatschappelijke onrust en extremisme

Ook wordt in de brief ingegaan op niet gewelddadige, minder zichtbare en sluimerende vormen van extremisme. Deze laatste vorm vraagt een andere benadering dan de diepingrijpende strafrechtelijke- en persoonsgerichte maatregelen die we voor terrorismebestrijding hebben. Daarom neemt de NCTV het initiatief om samen met betrokken partners een strategie op te stellen die extremisme tegengaat. Deze strategie zal naast de gewelddadige vormen van extremisme juist ook ingaan op de sluimerende en minder zichtbare vormen van extremisme. Het streven is de strategie medio 2023 gereed te hebben. Daarbij is van belang dat deze strategie geen concreet plan van aanpak is, maar juist zal moeten uitwijzen welke aanvullende aanpak, bijvoorbeeld op de weerbaarheid van de samenleving, nodig is. Online zal ook een grote component hebben in de op te stellen strategie. In de brief wordt tevens ingegaan op de interdepartementale samenwerking om inzicht te krijgen in onderlinge relaties, overeenkomsten en aandachtspunten in de thema's en het benodigde instrumentarium. Extremisme raakt immers aan aanpalende domeinen als maatschappelijke onrust, problematisch gedrag, polarisatie en terrorisme.

4. Toelichting

Achtergrond

Rechtsextremisme en -terrorisme

Sinds het verschijnen van DTN 56 en de Kamerbrief over de aanpak van rechtsextremisme in oktober 2021, is de inzet door de inlichtingendienst op de rechts-terroristische dreiging in Nederland geïntensiveerd. Hieruit is naar voren gekomen dat enkele honderden Nederlandse veelal kwetsbare jongeren online actief zijn. Zij radicaliseren online op besloten fora waar extremistische en terroristische content wordt gedeeld en geweld verheerlijkt. Van enkelen van hen gaat een dreiging voor terroristisch geweld uit. Het signaleren van extremistische en terroristische individuen online is voorbehouden aan de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Onderzoek door de inlichtingendiensten en strafrechtelijke vervolging heeft bijgedragen om enkele internationale terroristische groeperingen online te verstoren. Toch wordt er nog altijd online met geraffineerde wervingsactiviteiten jacht gemaakt op kwetsbare jongeren. Het is lastig om online uitingen en verspreiding van rechtsextremistisch, -terroristisch gedachtegoed op te sporen en tegen te gaan.

Datum

7 november 2022

Ons kenmerk

4269809

De lokale en persoonsgerichte aanpak is in het afgelopen jaar versterkt en is nu in staat om rechtsextremistische casuïstiek op te pakken. Helaas komt er nog maar weinig casuïstiek lokaal in beeld, omdat de gekende signaleringsstructuren die eerder zijn opgetuigd nauwelijks effect sorteren voor deze online doelgroep. Eveneens is uit onderzoek naar voren gekomen dat er bij de rechtsextremistische/-terroristische doelgroep een fascinatie is voor wapens en interesse in banen bij defensie en de politie. De aanwezigheid en impact van rechtsextremisme binnen deze organisaties heeft dan ook de aandacht en is een prioriteit.

Datum
7 november 2022

Ons kenmerk
4269809

Het komende jaar zal de inzet en aandacht vanuit de overheid dan ook gaan naar het vergroten van handelingsperspectief voor het tegengaan van extremistische en terroristische activiteiten online. Ook zal er gewerkt worden aan beter werkende signaleringsstructuren en manieren om jongeren weerbaarder te maken voor extremistische wervingsactiviteiten. Deze inzet en activiteiten zijn belangrijk om de lokale professionals en de integrale aanpak in staat te stellen om de dreiging die uit gaat van online extremistische fenomenen tegen te gaan.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.